

HARGITAVÁRALJA

Az erdélyiek tudományos, szépirodalmi és társadalmi folyóirata

Főszerkesztő: Iófő csikszentgyörgyi JÓSA JANOS

Székely aratásra

Hadúr!

A harctéren, miként régen,
Úgy lesz, amint mondd,
Mindennapi kenyerünkre
Legyen csupán gondod.

Acélszörnyek munkájától
Piroslik a föld,
De most ne nézd, ami vörös,
Csak azt, ami zöld.

Hadúr!

Gyatra gyomrunk megtöltése
Nem a hadi bérünk,
Dicsőséges harcainkhoz
Csupán erőt kérünk.

Kívíva a székely mindig,
Amit csak akart,
Jó kenyérrel segítsd most meg
A székely-magyart.

Engedd meg, hogy ne aggódjunk
Családjainkért,
Ez az, amit szegény székely
Szégyen nélkül kért.

A családért ne nyomja gond,
Hogyha lő, ha szúr.
Ezért adj hát bő aratást
Hatalmas Hadúr!

Ury.

Szerkesztői üzenetek

Dr. Bordosi F. A. A szóvatott emlékirat feldolgozását örömmel várjuk, mert a jelzett események megörökítése közérdek és alkalmas időben nyilvánosságra hozzuk a megtárgyalt módon. A Székely Lexikon részére ígért biográfiai közléseit várva és kellemes nyaralást kívánva üdvözöljük.

R. Gy. és R. A. Győr. Elhisszük, hogy a győri Dunaparton is lehet jól nyaralni, mégis a székely fürdőket ajánlanók székely lelkük figyelmébe. Meleg üdvözlőnköt küldjük.

Sz. Tiborné, Kovászna. Jól esett olvasnunk, hogy lapunk f. évi 6-ik sz.-ban megjelent „Üzlet” c. széküely-ízü közleményt az ügyes, lelkes székely tanítónő a Népművelési előadáson előadatta és nagy sikere volt. Bizonyára a cikk írója is örömmel veszi e hírt. Üdvözöljük.

Sz. Sz. Péter Bikafalva. Mélységes részvétellel vettük a szomorú hír megerősítését. Köszönjük, hogy annyiféle megpróbáltatás mellett is megtisztelt soraival. A lapot megindítottuk címére és örömlünk-re szolgál e lelkikapcsolat. Szívélyes üdv.

Str. Jenő, Hévíz. Köszönjük kedves sorait. A személyes találkozásnak sok akadálya van. De talán összel. Gyógyulást kívánunk, szívélyesen üdvözöljük.

Dr. V. B. Aladár, Budapest. Értékesen szép írása rajtnak kívül álló ok miatt nem jelenhetett meg. Ez ne legyen ok arra, hogy kedves írását sokáig nélkülözzük. Üdvözlét!

V. G.-né, Nyaradó. Mélyérzelmű sorait köszönjük. A legteljesebb reménységgel várhatjuk, hogy az ígért szerint meglepetésben részesít! A költő találoan hangsúlyozza a reménység erényének fontosságát:

»Schlägt dir die Hoffnung fehl, —
nie fehle dir das Hoffen:
Ein Tor ist zugetan,
doch tausend sind noch offen«.

Szívélyes köszöntéssel.

O. Á., Csíksjenőfalva. Minden megérkezett. Várjuk Főszerkesztőnk intézkedését. Szív. üdv.

A kéziratokat vissza nem adjuk. Csak válaszbélyeggel és címzett borítékkal ellátott levelekre válaszolunk.

Előfizetések csekkszámlánk számaival [43.002] ellátott **biancó** csekk lapon is beküldhetők.

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Csemegi-u. 4. sz.

Telefon: 21—06.

Budapesti szerkesztőség:

X., Stróbl Alajos-u. 7. fszt. 445

Telefon: 1-44-8-33.

Szerkesztő:

Adám Éva.

Előfizetések és egyéb anyagi küldemények Szegedre, szellemiek a budapesti és a szegedi szerkesztőséghez egyaránt küldhetők.

Csekklapunk száma: 43.002.

Lapunk amerikai területen megrendelhető amerikai szerkesztőirodánkban.

Címe: **Stephen De Loscnczy C. E.** mérnöki irodája 1454. 3 rd. Avenue 82 & 83 Sts. New-York. USA.

A szerkesztőség tagjai:

Sándor Erzsi (Budapest.)

Sz. Solymos Bea (Budapest.)

Dr. vitéz Bodor Aladár (Budapest.)

Dr. Filó János (Budapest.)

Gáspár Jenő (Budapest.)

Holló Ernő (Sepsiszentgyörgy.)

Dr. v. Kolosváry Borcsa Mihály (Budapest.)

Xantus Elek (Gyömrő.)

Előfizetési díj Magyarországon:
Egész évre — — — — 10.— Ft
Félévre — — — — 5.50 Ft
Negyedévre — — — — 3.— Ft
Számonkint — — — — 0.60 Ft

Európában:

Egész évre — — — 10 sv. frank.

Európán kívül: 3 dollár.

Szegedi Uj Nemzedék R. T. nyomása. Nyomdáért felel: Szigeti Jenő

Felelős szerk. és kiadó laptulajdonos: **lőfő csíkszentgyörgyi Jóna János**

HARGITAVÁRALJA

Az erdélyiek tudományos, szépirodalmi és társadalmi folyóirata. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én

Főszerkesztő: lófő csikszentgyörgyi JÓSA JÁNOS

Csíki Gyutacs.

1849 május hó 27-én lesz száz éve annak, hogy Csíkszéredában a csíksomlyói zárda könyvnyomdájából egy vegyes tartalmú hetilap indult meg »Hadi Lap« címmel Bíró Sándor honvédszázados szerkesztésében és kiadásában. E hadtörténelmi értékkel és jelentőséggel bíró székely kiadvány előbb, 1849. május 27-től, hetenként egyszer (hétfőn) 8°-, utóbb 1849. június hó 14-től kétszer jelent meg kis negyedív alakban. Ezek csonka példányai a Magyar Nemzeti Múzeum és az Erdélyi Múzeum Egyesület egyik féltett kincsei közé tartoznak. A Hadi Lapnak évi két forint volt előfizetési díja. Rövid, de súlyos jelentőségű élettartam után eddigi tudomásunk szerint 1849. július 2-án megszűnt. Szalády és Szinnyei ugyanis 1849. június 25-ére tették a »Hadi Lap« megszűnésének idejét, a Nemzeti Múzeum Széchenyi Könyvtára azonban őrzi a július 2-án keltezett példányát is.¹

A mintegy 8—9 számban megjelent székely »Hadi Lap« melléklapja volt a »Csíki Gyutacs«, amely »hadászati és tűzéeri szaklapként« indult meg 1849. június hó 4-én, hogy korszerű tájékoztatást nyújtson a hadihelyzetről és a hadi tudományokról. Csak három száma látott napvilágot, mert 1849. június 19-én végleg megszűnt. Szerkesztői és kiadói: Bíró Sándor honvédszázados és Simó Mózsa tűzérszázados voltak. Megjelent a főlap mellett hetenként egyszer 8° kis alakban a csíksomlyói zárda könyvnyomdájában. Előfizetési díját a »Hadi Lap«-pal együtt 1849. júniustól decemberig két forintban állapították meg. A »Csíki Gyutacs« első két számát mostanában fedezték fel a Hadi Levéltárban. Feldolgozása folyamatban van. A megtalált példány első számának Simó Mózsa tollából való közleményét, amelyet Lukács József »A magyar katonai hírlapok és folyóiratok bibliográfiája« című most megjelent könyvének elején hasonlóan közzé tett, alább nyújtjuk olvasóinknak eredeti írásában.²

¹) Irodalom. Szinnyei József: Hirlapirodalmunk 1848—49-ben. Budapest. 1877. (Különlenyomat a Magyar Könyvszemléből.) — Szalády Antal: A magyar hírlapirodalom statisztikája. (1780—1880). Budapest. 1884. Kereszty István: A magyar és magyarországi sajtó időrendi áttekintése. 1705—1867. Budapest. 1916. — Dr. Kristóf György: Az erdélyi magyar vidéki hírlapirodalom története 1867-ig. Kolozsvár. 1939. Lukács József: A magyar katonai hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. (1705—1941). Budapest. 1942.

²) Irodalom Szalády, Kereszty, Kristóf és Lukács idézete művei-

A »Hadi Lap« és a »Csíki Gyutacs« egyaránt felbecsülhetetlen kincse hírlapirodalmunknak és beszédes bizonyítéka a hős székelly nemzet hadi felkészültségének és kulturális magasabbrendűségének, ami a másfél ezeréves hősi hagyományok megőrzésében és az öskatonai szellem érvényesítésében nyert mindenható történelmi kifejezést.

*

1. Csíki gyutacs. (Zünder.) Mint hogy e' lap neve Hadi Lap, célszerűnek láttam azon tárgyakról értekezni melyek nélkül had semmi esetre nem folyhat', Ilyenek a' löpor és gyutats. Az osztrák gaz kormány idejében ezen tárgyakkal foglalkozni csak titokban lehet, 's midőn, a' foradalom kiüte, arra számíta az osztrákház, hogy ez ostobának és magyar ökörnek gunyolt szegény nemzet nem képes a' had folytatásra leg lényegesebb dolgokat előállítani; a' kovás fegyvereket csappantusokkal cserélteté-föl, hogy a' titkot sötétebb fátyollal vonhassa bé. A' löpor készitést a' szabadság eszméje ellenére saját jogának nyilvánítá, 's hogy egyes polgárok sokat be ne vásárolhassanak, fölötte magas árra szabta, 's árulhatása-is csak kiváltsággal vala eszközölhető. De ha mindent, mi az emberi szabadság körébe vágott, 's mi által a' nemzet fölvirágzása eszközöltetett, korlátolt is a' hálátlan kormány: egyet nem birt határok közé szorítani, nem tehette, hogy a' gondolkodást keskeny körbe zárja, 's a' tudományt a' halandok agyából kiragodja.

Midőn a' polgári háboru erdélyt vér tengerré alakítá, a' tudományos intézetek a' dulo vad csorda lángolo fáklyája miatt romjaiba dültek, minden művelt embert, ki szaladás által menekülni nem birt, vagy honáruło nem lett, irtozatos kinok közt végeztetett ki. Három szék, fertözetlen maradt 's ha ne legyen egy Gábor Áron — egy Turoci az álgyuk e' két teremője egy Szatsvai a' löpor készitő, 's egy Gábriányi a' gyutats por kifejtője bizonyosan, e kis része is a' nagy magyar honnak a' polgári vérontás gyászos színhelyévé változik át. De a' gondviselés más kép akarta. Székely álgyu, löpor és gyutats durranásais elég volt zavarba hozni a' gyülevész ellenséget. A' rikai sirhalmok örök emlékbén tartják a' zékely vitézséget, hazafiui buzgalmat 's az ellenség gyalázatos meg szaladását. Miután Bem tábornok a' szabadság ernyedetlen bajnoka ügyünket gyöztessé tevő 's zékely földre a' közlekedést meg nyitá, engem mint tüzerért akkor tüzer fő hadnagy Gábor Áron ezredes Gál Sándor rendeletéből Sz. Udvarhelyre küldött hogy Klément a' 12 ik. Zászlóaly vitéz őrnagyjával csatlakozva, Udvarhely széket az akkor beütni hirelt Oláh vad tábor rombolásától ovjuk meg. De itt a' nép részéről most is ellenszenvet vevén észre, Maros vásárhelyre vonultunk. Itt esmer kedém-meg Bodor Péterrel a' gyutats híres-mesterrel. Kérem hogy tanítson meg a' jelen körülmények közt annyira szükséges gyutats készítésre, ki is örömmel műhelyébe hívutt 's rögtön munkát adott, néhány nap szorgalmatosan dolgoztam, 's mesterem megelegedését 's örömet nyilvánította. Azonban Ségészvár bevételére indítottak, midőn is kerem a' gyutats művészt, hogy a' vegypor' készítésére tanítson meg: de ő kérésem' nem teljesíté. Igérvén, el fogjaküldenı ada hol hosszásabb ideig állomáson leszek.

Segesvárt ellentállás nélkül be vévén Medgyesre. indultunk, a' Bem táborával csatlakozandók innen irék Bodornak 'a' vegyirat el küldéseért, de ő nem válaszolt.

Márc. 2-án, meg történt a' medgyesi első napi csata, 's szerentsés valék 'a' szabadság kivívásában én is nehéz szem és fül sebet kapni 's meg rongált álgyummal együtt csaknem öntudatlanul vittek be a' városba.

Miután Segesvárra a' visza vonulás meg történt, a' tökéletes meg gyógyulásig haza bocsáttattam. Innen ismét irék Bodornak 's ekkor sem válaszolt, harmadszor is irék, 's levelem még föl se bontotta. Nem foghatám meg ezen ember embertelenségét, nem képzelhetém önző egyedáruasságát, 's nem mondék egyebet: nem magyar, mert nem állott szavának. Midőn déák voltam, derék tanárom a' tüzesen tanító Takáts a' vegytantis mint egyéb tanokot lelki esmeretes szorgalommal tanítá 's tanodánk szegénységéhez képest kielégítő kísérleteket tett. E' lelkes tanár szokta mondani: tanári széke olyan hogy ha az ifjuság lelkes, sok esméretet szerezhet a' hon fölvirágzására használandot; emlékeztem tanítására, hogy a' nagy természetben 56 elem létezik, s' ezen elemekközül emlékeztem kettőre melyek közül egyik hamanyal (Kalium) vegyülve valami fehér sót ad, s' ha ezen só egymás elemmel vegyül bizonyos arányban csekély illetésre is szörnyű durranással vet lángot, ezen két elem a' halvány (Chlor) és dárdany (antimonium), a' só pedig, mely a' halványból és hamanyból alakul a jegecedés törvényje szerint: halsavas haméleg (Chloras Kalii). Ezen két testből találtam jónak és minden vegyítékek között leg oltsobbnak vegyíthetni a' gyutats port; demint hogy e' kettőből vegyített por könnyen vonvizet a' földköri légből 's' így a' por meg nedvesedvén benem sül: jónak lattam egy más oly testelis vegyíteni, mely saját természeténél fogva a' vizet benem bocsátja, ezen test a' hígekég (Léegend Cinabaris Factitia). Fojtatása következik.

Simo Mozsa.

*

Ha kézhez vesszük a Csíki Gyutacs további számainak másolati példányát, folytatásban fogjuk hozni lapunkban katonai nagymultunk e százéves bizonyítékait. Addig is szolgáljon emlékezésül a »Csíki Gyutacs« korszerű hivatására, magas katonai szellemére és az önerőnkbe vetett tudat fokozására világot vető ama két hírecske, amelyek az »Öröm hírek« c. rovatában szóltak a székelységhez:

»Gábor Áron tűzerőrnagy Kézdivásárhelyen úgy önti a 12, 6 és 3 fontos ágyúkat, mint a szappanyos a gyertyát — »Csík Madarason Bodor Ferenc löporgyár vezető és Székely Antal löpor művész főhadnagykok úgy gyártják a puskaport, mint a malom az árpakását; két keréken minden nap három mázsát készítenek.«

lőfő csíkszentgyörgyi Jósza János.

Székelyföldi fürdők

Irta: Dr. Ábrahám Ambrus egyetemi ny. r. tanár.

Székely-föld. Egy darab föld, ahol égisgerő hegyek tövében források fakadnak, a források felől kicsi patakokkák beszélgetve, mondogatva, kerekfejű kövecskékkel küzdödlödvé, fenyőerdő alján virágos mederben lefelé szaladnak. Egy darab föld, hol a fenyő susogásába havasi kürt hangja vegyül, ahol gonddal, bajjal, küzdelemmel tele van az élet, ahol a sorsmostohaságával panasznélkül harcoló emberhez közelebb az Isten. Egy darab föld, melynek minden orma, minden gödre, minden élő sejtje és szál-ló porszeme mesét mond a múlttól, ahol él egy nép amelynek nehéz és mostoha a sorsa, de bátor a szíve és elpusztíthatatlanul élő s életető a hite.

De hát hol lakik a székely és hol van az a föld, mit közön-ségesen Székelyföldnek mondanak. A Székelyföld tulajdonképpen nem más, mint a Hargita vidéke s Aranyos mente, ahol egységes tömegekben székelyek laknak. Földrajzilag csak a keleti határ mondható élesnek s ez nem más, mint a keleti Kárpátok gerince, amely Románia felé határolja. Általában Csíkot, Háromszéket, Marostordát, Udvarhelyt és Aranyosszéket foglalja magába. Területe 1,614.840 négyszög kilométer. Felszíne hegyes-völgyes, lankás, dombos, itt-ott sziklás, máshol lapos, termékeny róna. A hegyeket hatalmas erdőségek borítják, amelyeknek túlnyomó része fenyő, a kisebb bükk, nyír, nyár, tölgy, gyertyán, boriska, egerfa s a folyók s a patakok mentén elég sok a fűzfa. Mint afféle hegyes vidék vizben általában gazdag és gazdag természeti kincsekben is, amelyek közül elsősorban kell megemlítenünk a konyhasót, a rezet, a márványt és nem utolsó helyen a sok szénsavas és kén-hidrogénes forrást, mely utóbbiak a klimatikus gyógyhatással együtt a Székelyföldet szinte a maga egész terjedelmében különbözö ideg szív, gyomor, bél, máj, vese és genitális eredetű bántalmaknak egyik leghatásosabb, legértékesebb és legmegbecsülendőbb gyógyhelyévé teszik.

Maga az egész Székelyföld természeti szépségekben, elragadó tájakban, természeti csodákban, természetes pót- és gyógyszer-ekben, helyhez kötött gyógymódokban annyira gazdag, hogy szinte merész feladatnak látszik erről egy rövid cikk keretében csak elfogadható képet is rajzolni. És ha én ezt mégis megpróbálom, teszem abból a végtelen és rajongó szeretetből, amely engem ennek a Tündérországnak hegyéhez, völgyéhez, forrásaihoz, fáihoz és virágaihoz csatol s a végtelen halából, hogy magam is tagja lehetek ennek a népnek, mely ott vívja harcát az idővel s a természet mostohaságával talán már több mint másfélezer éve. Teszem másodszor azért, mert különös szívbeli örömömmre szolgál, hogy életemben először van alkalmam arra, hogy írásban mutassak rá azokra a lemásolhatatlan gyönyörűségekre, amelyekkel ott a keleti végeken megajándékozott bennünket magyarokat a mindenható Isten. És utoljára, de nem utolsónak örülök szívből,

hogy a magyar nyaraló közönségnek bemutatthatom a legszebb, a legjobb s a leghatásosabb nyaraló, üdülő és gyógyhelyünket, a Székelyföldet.

De hát melyek azok a helyek, hol a Székelyföldön nyugtot, üdülést és gyógyulást talál az erre vágyó ember. Tulajdonképen nagyon nehéz erre megfelelni, hiszen vannak egyszerű kis faluk, hol a mezőn, a réten fenyőfából égetett, vagy kőből faragott kúpüben bugyog a borviz, melynek kimondott és elsőrendű a gyógyhatása, de viszont körülötte a mezőn, vagy az erdőn, de még a faluban sincs semmiféle olyan helyiség, amely alkalmas volna arra, hogy az idegenből jövőknek szállást és kényelmet adjon. Ezért most magától értetődőleg csak azokra a nyaraló és gyógyhelyekre, illetőleg fürdőhelyekre fogok kitérni, ahol még a mai nehéz viszonyok között is mindent meg lehet találni ahhoz, hogy az üdülni, pihenni és gyógyulni vágyó jól érezze magát s meg legyen mindene mit gyógyulásra szoruló szervezete megkíván s a javulás érdekében is megkövetel. Céloimat úgy vélem elérhetőnek, ha a szeretfalvi autóbusz szászrégeni végállomásától kiindulólág előbb Maros-Tordába tekintek át, majd innen visszatérve végigmegyek a Maros és az Olt mentén s szólok azokról a klimatikus gyógyhelyekről és fürdőkről, melyeket úgy a nyaralóknak, mint az egészségkeresőknek megismerésre és használatára ajánlani merek, de ahol a látni s a természet ezerszínű arculatában gyönyörködni akaró is nyugtot, vigaszt s igaz örömet talál.

Folytatjuk.

Nagybihar Albertné

— Népballada a török világból. —

Egy szegény asszonynak vala egy leánya,
Kit karján hordozott, két karjával tartott
Békák pincéjében, kígyók párájában.
Az útszéli rózsát meglátta egy pribék,
Aranyos szép szóval letörte s elvivék,
B, Törökországba, nagy török császárnak
Dali udvarába.

De a dali udvar fényes kapujába
Ha koldus kilincselt, megfogatá mindjárt,
Viteté fogságba.

Szegény édes anyja, egyszer csak azt hallja,
Hogy az ő leánya a szegényt nem szánja. —
Állott kapujára, hogy azt megpróbálja.

— Aki kiküldené kenyerének héját,
Meglátná bizony még az egek országát!
Aki nem sajnálná egy ital friss vizét
Az is megkóstolná a mennyország ízét!

— Ki dajnál, ki koldúl az én kapum előtt?
Inasom, szolgálím! ragadjátok meg őt,
Vessétek fogságba.

Siratozza magát a tömlöcnek rabja:

— Ma félesztendeje, teljes harmad napja,
 Hogy estem rabságba, bé Törökországba,
 Török császárnénak dali udvarába.
 Sötét falak között sanyarán és itlan,
 Földig eső sűrű könnyeim hullattam,
 Hol értem a vérem, vérem is megittam,
 Hol azt nem tehettem: kígyók s békák rajtam!
 Ó, kit felneveltem, gondoztam, őriztem,
 A fúvó szélről is akit védelmeztem,
 Hideg télben, nyáron — Jaj! az én leányom!
 Ezt egy inasocská, végig hallgatództa,
 Tüstént bejelenté:

— Nagyságos asszonyom, felséges császárné!
 Én az ég világán hallottam éneket,
 Keserves nótákat, de olyan verseket...

— Hamar a rab asszonyt hozzátok előmbé!
 Oda állt rongyosan a márvány lépcsőre.

— Nagyságos asszonyom! felséges császárné!
 Mikor leány volt még, ki lánya, volt? Kié?

— Bé, Biharországba, Nagybihar Albertné!

— S maga édes néni, maga hová való?

— Bé, Biharországba, Nagybihar Albertné!

— Te vagy nekem, te vagy, az én édes szülém!

Csináltatok neked gyenge jó fürdőket,
 Gyenge jó fürdőket, gyenge leveseket.
 Neked adom, neked, bársony futó hintóm,
 Írott palotámat, legszebbik ruhámat,
 Hat szép paripámat, hatvan katonámat!

— Igya fel szomjú föld, gyenge jó fürdődöt!
 Habzsolja fel kutya, gyenge levesedet,
 Fogja meg a rozsdá bársony futó hintód,
 Vesse fel tűzlángja írott palotádat,
 Legszebbik ruhádat, hat szép paripádat,
 Hatvan katonádat!

Mint kemény kőbálványt, úgy hagyta ott lányát
 Nagybihar Albertné.

(Székelybethlenfalva)

Beküldötte:
Balásy Dénes.

Yoshinaka Wataro

A távoli Nippon szülötte, a japán császári tábornak, a japán követség katonai attaséja feleségével útrakelt Erdély felé. Vonzotta Erdély népe, csudálatos tájai és érdekességei. Örömmel mentek az addig ismeretlen szép magyar országrészbe, ahol hasonló örömmel fogadták az ismeretlen, messze keleti vendégeket. Nekünk pedig kétszeres öröm, hogy ez a találkozás megtörténhetett. Tudjuk, hogy az emlékek maradandók lesznek mindkét részen. Székelyföldön tett utazásuk alatt talán élénkebben

dobbant a japáni rokon-szív is. Valahol a lelkek mélyén évezredek távolában is felzsongott a közös ősi dal. Első állomásuk Nagyvárad volt. A visszatért szép magyar város cseresznyevirágos tavaszi pompában várta Nippon szülötteit, akiket a város látott vendégül, végül Hlatky Endre főispán bemutatta a kö-rösparti város nevezetességeit.

Kolozsvárt már lelkes tömeg ünnepelte a tábornoki párt. Tavaszi üde havasi levegő áradt Mátyás király városa felett és a szálló erkélyén magyar szóval köszönte meg a japán katonai attasé az üdvözlést. A város vendégei voltak itt is, este a Nemzeti színház előadásán vettek részt.

Szamosújváron gróf Bethlen Béla főispán kalauzolta az ér-dekes vendégeket, akiket végül Bethlenben látott vendégül a fő-ispán.

Székelyföldi útjuk diadalmas első állomása Szászrégen volt, ahol feledhetetlenül bensőségesen fogadták. Gyergyóditróban Bándy Balázs lelkész könnyes szemekkel mondott üdvözlő be-szédet s a székely gyermekek ajkán felcsendülő japán himnusz bi-zonyára sokáig fog még zsongani Nippon gyermekei lelkében.

Új tavaszi frissességgel és meleg közvetlenséggel fogadták Yoshinaka tábornok és feleségét Gyergyószentmiklóson is.

Madéfalva történelmi levegője megihlette a katonai attasé lelkét, megilletődve koszorúzta meg az 1764. évi áldozatok turul-madaras, szép emlékművét, a kultúrházban pedig ünnepélyt ren-deztek a vendégek tiszteletére.

Csikszeredában a vármegyeház dísztermében történt az ün-nepélyes fogadtatás, amelynek megható és felejthetetlen folytatása volt a csiksomlyói búcsú, ahol szárnyaló erővel nyilatko-zott meg a hagyományos mult gazdag költészete és vallásos ereje. Fiedler nagyváradi püspök és a környék előkelőségei a szerze-tesek vendégei voltak a ferencesek rendházában.

Székelyudvarhely és Marosvásárhely voltak a székely utazás végső állomásai. Mind a két városban több ünnepélyen vettek részt. Marosvásárhelyen megjelentek a székely gy. ezs. és lovas tűzérosztály zászlóinak avatóünnepségén is.

Ahol megfordult az előkelő japáni pár, rokonszenves test-véri érzéssel fogadta az erdélyi nép. E látogatás nekünk széke-lyeknek maradandó és értékes lelkikapocs és hiszük, hogy a kiváló diplomata Yoshinaka Wataro katonai attasé és nemes-lelkű felesége, gazdag és változatos életpályájuk során is emlé-kezni fognak a Székelyföld és a visszatérőben felkeresett Kalota-szeg érdekességeire.

A. É.

Egy székely vármegye örökbefogadása. Amint az Erdélyi Nők Országos Szövetsége jelenti, az évi rendes közgyűlésén el-határozták, hogy egy székely vármegyét, »örökbefogadnak« az-zal a céllal, hogy e vármegyének minden szegényét anyagi és szellemi tekintetben támogatni fogja. E hírt örömmel közöljük, érdeklődéssel várjuk, hogy melyik székely vármegyére esik az ENOSz. kitüntető választása.

Öreg székely fohásza.

Valahol konduljon meg egy harang
és zengje, zengje, zengje:
Székely nem marad soha rab,
lelke feltör a mennybe....!

Valaki ültessen egy fát
és a fa nőjön Égig:
Erdély gyümölcsét, aranyát
onnan majd visszamérik!

És szálljon, szálljon egy ima;
mindenki hulljon térdre:
Vezeklésinkért, óh Uram,
Emelj minket tenyérbe!

G. Dobay Olga.

Egyszer régen...

Irta: Peterdyné, Tóth Irén.

Szokatlan erővel dühöngött a szél. Tövestől csavarta ki a hegyoldal százados fáit. Pusztára fújta a havas csúcsokat és magasan temette be az utakat. Lovas sem járt, hírnök sem jött, csak a kutyák vonítottak a felvonóhíd sáncainál.

Bocskay István koronás fejedelem kastélyából mégis vigaság zaja áradt. Fúvó hangszerek kíséretében rekedt ének szűrődött egy-egy ajtó nyílásból. A konyha felől meg edénycsörömpölések. Csak a ház másik részében, a palotás lányok között folydogált a csendes mese és Thurzó Mária halk hárfá penge-tése..., de Mária megúnta, ott is hagyta őket és az ablak mélyedésbe húzódott. Vágyódó bizonytalanság-érzettel bámulta meszsze nyugatnak, hegyektől körvonalozott szélét. Onnét került ide; rokonához, nevelőbe....

Rudolf udvarában, a sok és cifratornyú Prága városában élt az apja, Thurzó György tanácsos. A furcsa öreg király, csillagokat vizsgált, aranyat bűverővel kutatott, de az ország dolgával vajmi keveset törődött. Hogy szép volt ott is a palota, arra is emlékezett, mennyi fényes ünnepély, lovagjáték..... Sötéthajú, fehérarcú anyjára is gondolt, ki korán árvaságra hagyta egész picinyke korában. Fehér köntöse, a vérvörös rózsával is éléje villant, a múlt ködéből.... meg egy villogó szemű dalia, kit Gábornak hívtak... még a térdén is lovagoltatta és mindig új meg új játékokkal kedveskedett neki, valahányszor csak eljött hozzájuk.

Biz, rég volt ez minden, kerek tíz esztendeje, ha még annál is nem több. De hát akkor is szörnyű nagy vihar volt, mikor

meghalt az anyja és fekete gyászruhában csengő szánkóba ültették és elhozták ide, Erdély-országba.

Lassan besötétedett egészen. Leány-társai egyenként, ki-kiszéledtek a közös munkaszobából, hiszen ép ezt várta, hogy észrevétlenül kilopakodjék öreg dajkájához. Hízlgő szóval, majd egyenes paranccsal kényszerítette, hogy kísérje őt el, a vártól kissé távol, kint egészen a sáncokon lakó, Sáfár Zsuzsanna jadas-asszony kunyhóához.

— De ilyen istenitéletnyi időben? Meg is fázhatnak, a lelkem aranyom én kicsi virágom — és talált még vagy száznyi kifogást, de Mária hajthatatlan maradt. Csak annyit engedett, hogy könnyebb kabátját, a melegebb rókamálással cserélje és a kucmáját is jobban a fejére nyomja. Világot gyújtott és imbolygó fénnel, széllel dacolva, szapora léptekkel igyekeztek céljuk irányába. Mária könnyedén szökkelve, a dajka meg, köszvényes lábával csak csetelve-botolva igyekezett kis úrnője nyomába.

A vihar kicsit alább hagyott és egy-egy időnyi pihenőt is tartott. Ilyenkor úgy vélték, mintha közelgő lódobogás nesze verődne az erősen fagyott szikrázó havon. A két gyalogjáró kissé oldalt húzódott, a hegyi ösvény legszélég, az őrtálló fenyők közelébe. Az út-térülésénél el is száguldott mellettük szénfekete lovon valami vitéz féle több lovas csatlóssal. Báthory Gábor vitt hírt pecsétetes levélben Bocskay István fejedelemnek, egyenesen Rudolf császártól.

Mária akkor is utánok figyelt, amikor már semmit sem látott s csak a dajka nógatására, hogy vagy forduljanak vissza, avagy menjenek gyorsabban előre, mert különben itt veszejti őket az Isten hidege —, tért kicsit magához kábulatából... pedig a rohanokból senkit és semmit tisztán nem is észlelhetett.

Biz', a kapaszkodónál, a befűtt ösvényen, alig ténferegtek s nagy ügyvel-bajjal juthattak csak a kunyhóhoz. A reszketős kezű, pergament arcú, vén Sáfár Zsuzsa, a »szentasszony«, ahogyan egész környék hívta, bizony ámulón bocsátotta be ebben az időben nem várt látogatókat. Száraz galyakkal fel is élesztgette a tüzet, rá is húzta a kotyvalék üstöt s míg az gomolygó füsttel forni kezdett, duruzsoló szóval Mária gémberedett kezét-lábát dörzsölgette.

— Aztán lelköcském, jól figyeljen..., a figyelmezést meg erősen eszébe vesse, ne hogy a rossz győzedelmeskedjék, amit Isten segedelmével ki is kerülhetünk, ha nem is egészen. Okos ésszel, óvatosan, bajtól sokszor meg is menekülhetünk.

— Mária értette is, meg nem is, a bölcs tanácsokat... Ekkor a tüzre vetett hasáb erős lángot vetett, a vén Sáfár Zsuzsa a fortyogó üstbe, valami szagos fűvet bedobott..., hozzá titkosan szavakat vagy imát mormogott, ami a figyelőknek nagyon hosszadalmasnak tetszett... Mária még össze is borzongott, mikor a tűzhelyen fekvő cirmos macska onnét leugrott...

— No nem kell megijedni. Országos gyászt jövendől a füst és az üstben a forrás... Ebben a nagy változásban Mária

sorsa is fordul, még pedig rövidesen. Öröm is áll ..., de bánat is. Vércse kering a kis madár felett, vigyáznia kell.

— Hogyan és mikép? — tárgult Mária félig még gyermek szeme öntudatlanul nagyra és kerekre, de bizony Zsuzsa többet nem igen mondott, ezért csalódottan, hamarosan neki is lódultak a vissza-útnak.

Bizony késő éjbe nyúlott, mire visszatértek a palotába, ahol még mindig rivalgott a kürt és tartott a dáridó. A sürgő szolgahad között, a nagy terem ajtó-nyílása közelében, szinte meggyökeresedett Mária lába. Nem tudott onnét elmozdulni. Szeme bővölten tapadt a táncolókra. Azok közül is csak egyetlen párra, Illésházinéra és az új jövevényre Báthory Gáborra, a lovasra, akit künn az éjszakában száguldani látott, mert hogy ő az, holt biztosan tudta, a szíve érezte, a lelke megsűgta.

Hogy kedves a hangja és szépeket mondhat, azt meg a csilingelő kacajból gondolta, mert táncoló párja fel-fel nevet rája ... Nézte, csak nézte a gyöngyös főkötőt és a bíboros dolmányt... a deli daliát.... addig nézte, míg árva lányszívére rászakadt a bánat. Még ágyasháza nyoszolyáján is vergődve pihegett, míg rá nem tévedt szemére a mindent feledtető álom.

A mulatozást, másnap, komoly országlás váltotta. Rudolf üzenetét meghányták-vetették. Nem ment ez simán, mert ahány ember, annyifélekép vélekedett és tanácsolt. Bocskay fejedelemsége is erősen fontolgatta, mert hiszen a bécsi béke egyik sarkalatos pontján szeretett volna Rudolf változtatni. Az erdélyi urak közül is, talán éppen egyedül a hírt-hozó Báthory Gábor pártolta csak a királyt, olyan erővel, mintha százan is állnának körülötte és mögötte. Heveskedett, erősködött, ravaszkodott, csúrt-csavart addig, míg Illésházi István kereken a szemébe vágta:

— Az udvar bérence, egyenest áruló, ki egy szikrányi engedményt tesz!

— Rám értette kigyelmed? — torpant elébe kardja markolatát ragadva Báthory.

— Mindazokra, akik Rudolf-fal egy húron pendülnek, mert tudja meg, hogy mi hozzánk is elért a hír, hogy Rudolf és Mátyás között szakadás történt. Mátyás a magyarokhoz húz. Rudolf ereje csökkent. Most Róma felé néz, Rudolf kérélmé római parancs, a protestánsok kárára.

— Nem igaz! — próbálta az ellenvetést Báthory, de aztán elcsendesedett, mert mindenki ellene fordult. Mikor oszladoztak, szándékosan utolsónak ők ketten maradtak. Egy szót sem szoltak, csak összefont karokkal, hosszú percekig néztek egymással farkasszemet. Illésházi sarkon fordult... majdhogyan fel nem taszította a kis apródot, aki Báthoryt kereste.

Csak egy levélkét nyújtott át neki. Rózsás a pecsétje, drága a vonása és az apródnak arany a jutalma érte. De fel is szakitja, át is olvassa és diadalmas a gúnykacagása. Rázza is az öklét a távolodó Illésházi után:

— Megállj csak! holnap majd a sértésért búsásan megfizetek neked!

Alig várja már a reggelt, amikor hívó vadász-kürtök hangjára összesereglenek. Hajtók, nemes urak, szökelő paripák és karcsú agarak össze-visszájától tarkálk a térség. A sokadalomba asszonyok is vegyülnek. Illésházi mellett életrozsás párja pompázik, de tekintetében titkos biztatással Báthory felé.

Módját is ejti, hogy az asszony mögé kerüljön, bár csak egy futó pillanatra s a fülébe súgja.... »várjál«. De ettől Thurzó Mária támoogy, meg is szédül, mert ő is hallotta és hogy el ne essék, a mellette legközelebb álló Illésházinéba fogódzkodzik.

— Mi bajod kedves? Jössz te velem tüstént — és az akarat nélkül viszi is magával a szobájába, hol levendula-ecettel szagoltatja, babusgatja és hogy kis élet verődik bele, próbálja vidítani, mindenféle haszontalansággal. Köntös, gyöngyös kösöntyű és sok más egyéb kerül ki a ruhás szublótból, felölti, forgolódik és Máriára is próbálgat egyetmást, de hogy semminek nincs foganatja, hát másfele folyamodik.

— Szíveden biztosan, valami féreg rágódhatik. Előfordul az ilyesmi az ilyen ifjú lányzóknál. Láttad-e, hogy Kátay Mihály mint sürgölődött a te közeledben? De hát te, még csak egy jó szóra sem méltattad.

— Nem kenyerem az alakoskodás. Sehogy sem szívlelhetem, pedig jó és derék ember. Magam sem tudom, hogy mi bajom van, de ma, különösképpen érzem az árvaságomat. Ha jól akar tenni velem néném-asszony, úgy elenged, hogy magamban lehessek.

Nem is tartóztatta Illésháziné, de Mária sehol sem találta nyugalmát, bármihez fogott, bármihez kezdett, sehogy sem ment a munka, egy szó zibongott, megfeythetetlenül, tudatlanul és mégis fájón: — »Várjál« — és minden kicsi zajra ijedten rezzent fel.

Kint a hegyek között pedig a hajtók, körülzárták az egyik szűkebb völgyet. Farkascorda szűkölve bolyongott ide-oda és egy-egy vén ordas véres ütközésre került a sebesen iramodó kutyafalka egy-egy előbbre jutott agarával. A vadászok is már a helyükön voltak... Egyszer csak Báthory feje felett golyó tütytyentett és a mellette levő fenyőbe fúródott... Véletlen? nem., mert onnét jött, ahol Illésházi állott... és hogy adós ne maradjon, ő is puskával felelt. Nem akart senkit sebesíteni, de mégis úgy esett, hogy egyik kis csatlóst találta és látta is, hogy néhányan hozzá szaladtak. A többi a csordával törődött. Ekkor Báthory hirtelen apródját intette a maga leshelyére és Báthory amilyen gyorsan csak tudott lovához igyekezett és sebes ügetéssel visszafelé tartott.

Titkos jellel koppan Mária ablaka. Madár, éjnek idején hozzá nem ütődött. Ijedten, de kíváncsiságtól üzötten, kicsiny topánkában és sebtében magára hányt subácskában fut a hóvirágos, zuzmarás ablakhoz és a félre tolt rekeszén féjőn kitekint. Élesen

csap arcába a télilég, mégis szédül, ébren van-e, vagy csak álmodik, a vagy kísértet, mert Báthory az! A hangját is hallja suttogva beszélni.

— Nyiss ajtót és kísérj asszonyodhoz.

Engedelmesen szökik végig a folyósón. A kerti ajtón a belső reteszt, valóságos tolvaj módra fordítja halkán óvatosan. Szembe állanak ketten. Thurzó Mária arcára rávetődik a hold fénye, a férfi mint megtorpant vad, kémleli és vizsgálja.

— Te vagy a szolgáló leánya?

— Igen uram! — a hazugságra arcába szökken minden vércseppje, de amaz a színváltozást a sötétben nem vette észre, csak a könnyed suhanó járást és karcsú finom testet. Nem állhatta meg hogy orozva, meg ne csókolja. Mária sikoltani akart, de félelmét és nagy riadalmát elfojtja hirtelen, kisiklik és fut, míg Illésháziné ajtókilincset nem fogja. Ajg érinté meg, belülről tárul az ajtó, az asszony neszt sejdítve váróan figyelt már jó darabja, de hogy Máriát pillantja, ijedten kérdezi:

— Hogy kerülsz te ide ily késői órán? — és szinte szoborrá dermedt a meglepetésből. A háttérből bontakozott Báthory. Gyengé asszonyi ésszel nem tudta összeegyeztetni kettőjük ittlétét.

— Ablakot vétett és parancsolá, hogy kísérjem hozzád nénem-asszony hiteseleg! De ne féljete, Thurzó Mária is nem ember leánya és hallgatni fog, mint a sír.

Hosszú kínos csend támadt. Büszkén fordul a leány és bűntudattal reszket az asszony. Báthory is menne, de hiúsága és bosszúja marasztalja. És röpké kaland akaratlan őrtállója néhány szobával odébb a leány. Sértett büszkesége, megalázott tiszta szerelme és női hiúsága erős harcot vívnak. Ohajtotta a megtorlást és mégis mikor a főkapu lebocsátását kérő síp jelet hallotta, erősen megdöbbsent, mert lennt a völgyben Illésházi lovát pillantotta meg, mintha valakit hordágyon hoznának.

Vége következik

Otthon járánk

Irta: Kamenyitzky Árpád.

Há' az úgy vót, hogy műk es felkerekedénk, osztán hazamenénk Csíkba s Híriomszékre. Ménkö sokan vótunk a vonaton es, az otobuszon es. Még én es elig láttam ekkora sokadalmat. Néném mán elébb elkódorgott, megse vára münköt s mire hazaérénk há' má' ökeme erőssen ölelgette a sok vénaszonyt, met hogy 26 esztendője éppen, hogy nem látá ökemiket. No erőssen nagy vót a zene-bona. Nem es állám sokáig a fejérnépekcsiripolását, hanem elindulék az erdőfelé. A hogy menyek az esvenyen egyszer csak hallom hogy: supp! Lépegetek továbbcska, esmég hallom, hogy: supp! No gondolom megfordulok s hátranézek. Ugyes tevék. Há' látom, hogy Andris a ko-

mám egy nagy husánggal üti a fejemet. — Netene. Dani bá bátyámat, es eppeg így üték fejbe — mondom. Erre Andris ölelgetni kezd s én es őt. — Csak aszt akarám tünni, hogy a kijed feje bírja-e még, vajpedig odafel Pesten erőssen meglágyították — mongya Andris. — No akkor eriggy Pesre, osztán kérdezősködjél a gazdájimnál — felelém neki — met vaj 35 esztendejig ejeget terobálgattak kiforgatni az erkölcséjimből, de nem sikerüle ökemiknek se. Met én hattam, csenájanak véllem a mit akarnak, de... a fejemet... aszt osztán nem! Avval se szó, se beszéd bésirültünk Andrissal a korcsomába egy déci pálinkára, met hogy erőssen ájeros kezdett lenni a levegő luftya. A hogy kiporoncsoltuk a két décit, eppeg az évegeket koccincsuk essze Andrissal, há' odabilleg hezzánk valami úrféle sasongya — Hábdére — Hábdére — mongyuk műk és neki, de mán bion' sehogyse értettük mit karattyol, csak eppeg annyit hogy: bogolivar. — Bagoj vót az öreg apád — mondom. A korcsomáros, met hogy köszmént legyen mondva, zsidó vót az illető, osztán megmagyarázá, hogy az úr az útát kérdezé a Bagolyvárhoz. No azt mán szüvesen megmutassuk neki s avval tovább szopogassuk az évegeket. — Há' kied nem tanótt meg némeül? — kérdi Andris töllem. — Há' oszt métt? — mondom — hászen láthasd téses, hogy ez az úr es mijen sokra menyen a német tudományával. Monta neki ezt, mán más es, de ha én es mondom akkor, eppeg igaz. Diskurálás közbe jövék reja, hogy mennyi rókonom van idehaza. Ez es rókon, az es rókon s mind szüvesen látnak münköt.

Néhány nap multán osztán jó Andris hezzám, s kérdi hogy nem mennék-e bé velle Gyergyószentmiklóstra? Met neki ott dóga vóna. — Menyek én szüvesen — mondom — métt ne mennék?

Pitymalattkor mán ott álla a szekér az udvar közepin. Há' látom, hogy Andris hozza a kicsi leánkáját es Ildikót. A neve es mutassa, hogy e mán sohase vót oláh leánka. — No sajnálom edes Anyádat, — mondom neki. — Há' aszt métt? — kérdi Andris. — Én azétt met ijen rusnya fia vagyon — felelém, met vót lelked eszt az ártatlan szép kicsi leánkát ijen jókor kírancigálni az ágyból, azétt. — Erre Andris bényól a lábija zsebibe s kihúzza onnét az írást. Olvasom. »Idézés bűnügyben.« Áugusztus 17-én a törvényes következmények terhe mellett jelenjék meg. — Nezek Andrisra, ő es rejám. Oh te tolvaj, hogy a medve öleljen meg, hászen te jól csenájad. Met lámá biztos, hogy Ildikó valóságban es törvényes következmény, eszt mán senki e földön kéccségbe se vonhassa.

Ahogy békocogánk Szemmiklóstra, há' a lovakat béköttük. Kálmánékni, osztán Andris bésirült a járásbíróséghez, én pedig béülék Ájvász Urhoz, hallám, ki hajcsa haza a lovakat. Met most mán rejajövék, hogy métt hozott el Andris engemet es magával. Met ha ott tartanak frustukra, a lovak gazda nélkül maradnának.

Mán jól délebédre jára az üdű, mikor Andris es megjöve. Há' biza fél es felmentették, met az én komám örökké es becsüfe-

tes ember vót. Sietve befogtuk a lovakat, tisztességgel elbúcsúztunk s mentünk haza. Ildikónak a szép kicsi fejr surcocs-kája erőssen esszerűcskösödött, há' mindaketten aszt símogattuk, nehogy otthon Gizella nekieressze a szót, de az úton bátran beszélgettünk. Hejába no! A mi vót elmúlt oláhvilágba még a fenyőbokornak es füle vala.

Néném es s az asszony es mán jól ki feredőzték magikat, hát elbúcsúztunk az összes rókonoktól s illedelmesen megköszöntük, hogy három hétig jól tartottak.

Felhívás pályázatra!

Székely nők jelentkezzenek!

A bácskai székely telepes községek részére háromnapos **népgondozó-képző** tanfolyamot indít a belügyi kormányzat. A tanf. leveztését a budapesti Hargitaváralja Székely Női Tábor elnökére bízta. A tanfolyamot sikerrel végzők **azonnal alkalmazást nyernek.** A tanfolyam teljes ingyenes, (utazási költség, ellátás biztosítva), augusztus havában indul a székely telepes községek egyikében. Pályázhatnak fiatal 25—30 év körüli egészséges, izzó hazafias lelkületű, székely származású nők, — kik gazdasági szakiskolai végzettséggel rendelkeznek. Kérvényben a legpontosabb személyi adatok, rövid életrajz, szülők, nagyszülők nevei, román uralom alatti magatartásuk, anyagi helyzet közlendő. Mellékelhetők előjárók, egyesületi vezetők, társadalmi és közéleti egyének ajánló sorai is. Okmányokat csupán a jelentkezés elfogadása után kérünk. Pályázati kérvény (bélyeg nélkül) közvetlenül primor Dr. Dálnoki Veress Júlianna címére küldendő, IV., Eskü-ut 6. Egyesült Női Tábor. Honvédelmi osztály.

M O Z A I K

MAGYAR-E PETŐFINK, VAGY SEM?...

Világrészek vívják gígászi harcukat az emberiség örök kincseiért a nagy keresztes hadjáratban. Ez a nagy küzdelem, az élet minden vonalán érezteti hatását, de a »suttogó propaganda« nem nyugszik úgylátszik irodalmi téren sem. Régtől hallja az ember különösen Nemzeti Ünnap idején, hol itt, hol ott azt, hogy Petőfi nem magyar, de úgy is, hogy Petőfi sem magyar. Hogy ő sem. Hát még ki?... Igaz, magyar ember előtt ez sem nem probléma, sem nem kényes téma. De aki szeret és akar »bolhászódni« történelmünk, irodalmunk Nagyjai életében, annak megmondhatjuk, hogy Petőfi Sándor nem lehet más, mint magyar.

Petőfi magyar, mert Kiskőrösön született.

magyar, mert anyanyelve magyar volt,
magyar, mert magyarul írta minden versét,
magyar, mert magyarnak vallotta magát,
magyar, mert a magyar szabadságért harcolt.

magyar, mert a magyar szabadságért halt meg,
magyar, mert életével, halálával magyarsága mellett tett
hitet;

magyar, mert porai, magyar földben pihennek.

Ennyi fénylő igazság sem lenne elég, az irodalmi bolhászoknak? Nekünk tehát nem kényes téma Petőfink tót származása s nem is zsenáns beszélni erről. Nem titkoljuk, hogy Petőfi Sándor édesanyja tóteredetű és, hogy édesapja délszláv volt. A magyar igazság elbírja azt az adottságot. Azt is tudjuk, hogy édesanyja férjhez me-netele után tanult meg magyarul. Ez is a magyar igazság mellett bi-zonyít. Azt bizonyítja, hogy a Petrovics uram háza annyira és olyan magyar volt, hogy ott a magyar beszéd nélkül boldogulni nem le-hetett. Egyébként Petőfi Sándor tót származásának firtatására csak akkor kerülhetne sor, ha a délszlávok, vagy a tótok kezdenék tőlünk magyaroktól elvitatni a nagy „Üstököst”: Petőfit. — Ők azonban nem teszik. Eszükbe se jut, nem akarják magukat blamálni.

De mit is kezdenének, kedves jó tót testvéreink, olyan Héros-sal, aki soha életében egyetlen tót szót soha le nem írt?!...

A JAPÁN CSÁSZÁR TANÁCSAI.

A japán Császár tanácsokat adott katonáinak. A Császár úgy szólt katonáihoz, mint a jó Édesapa szeretett gyermekeihez és a ta-nácsok olyanok, hogy díszére válnának a legnagyobb, a legkereszté-nyibb léleknek is. Önkéntelenül az inkákra kell gondolnunk, akik szintén nem voltak keresztények, de bölceleteik oly mély, imáik oly szépek voltak, mintha azokat valamelyik keresztény szív, a krisztusi örök forrásból merítette volna.

Mi ennek az oka? Hiába tűnődik az ember, csak találgatni le-het, bizonyosat tudni aligha. Azt gondoljuk. A Nagymindenség min-den atomjából sugárzik az alkotói, az isteni Jóság. A Jóság tehát égi fény, mely bárhová, bármire essék is a Nagymindenségben, éle-tet fakaszt, életet áraszt. A jóságtól nemessé tett lelkek, ennek az égi fénynek a sugárzását megérik, mert a jóság a szívben az a prizma, mely az égi fényre reagál, azt beengedi a lélekbe, de vissza is sugározza a világba. Hanem akinek a szíve közömbös, annak a szíve nem tudja az égi fényt a lélekbe befogadni. A közömbösség olyan mint az ócska vas, nem rezdül meg semmitől, még a Jóság égi fényétől sem.

Ezért, úgy véljük, ezért tudja a nemes, de nem keresztény lel-keket és megihletni a Jóság égi fénye s a közömbösség miatt hagy-hatja arányékban, az érzéketlen keresztény szíveket is.

EGYSÉGBEN AZ ERŐ.

A japánok győzelmének híre bámulatba ejti a világot. Bizony, úgy győznek a japánok, ahogy akarnak. Szívós kitartással mennek előre mindig. — Mi a japán győzelem titka?...

Semmi más, mint a japán nép öntudata, a japán nép egységes volta, amelyet a japán, mindenkifölött való hazaszeretete tett élővé. A nemzeti öntudat s az ebből fakadó egység az a hatalom, amely képes még az egeket is megostromolni. Mindig igaz marad, a ma-gyar szív termette közmondás: Egységben az erő.

J. M. B.

Ipicsapa

Székely játék, amely a húnyó kijelölésével kezdődik. A játékosok körbe állanak s az egyik (a legtekintélyesebb!) a következő mondóka szótágjai szerint sorba egymásra mutogat s akire az utolsó szótag esik, az a további kisorsolásból kiesik s ezt mindaddig elülről kezdik, míg a végén csak egy marad s ez lesz a húnyó. A mondóka a következő módon hangzik:

An-tan-tén-usz, szo-reke, vé-nusz, szo-reke, tiki, taka, ale, bola, bim-bam-busz.

A húnyó (Székelykeresztúr vidékén kidobolónak nevezik s a játékot pedig kidobolásnak) a játékosok által meghatározott helyen (lehetőleg jó döngő, hangotadó deszkafal mellett) befelé fordulva s szemét befogva tízével számol ezerig. Eközben a játékosok elbújnak az udvar legeldugottabb helyeire, de azért lehetőleg a húnyó közelébe, abban a hiszemben, hogy inkább a távolabbi helyeken fogja az keresni. Közben a húnyó a számolásban elér ezerig, s ekkor teletorokkal, hangosan kiáltja: Ezer!, hogy mindenki meghallhassa. Erre a nagy nyüzsgésből halálos csend lesz. A búvóhelyen kucorgók még mozdulni sem mernek. A húnyó keresésre indul, de vigyáz, hogy lehetőleg messzire ne távolodjék el a húnyó helytől, mert ha az elbújtak közül valakit meglát, hirtelen visszafut oda s jó hármát üt a falra, kerítésre, vagy lécre, ahol húnyt s hangosan kiáltja, kidobolja, annak a nevét, akit meglátott: Ipicsapa Manci! Ekkor az illetőnek elő kell jönnie. Ha nem jól ismerte fel az illetőt, akkor az ott marad a búvóhelyén. Sokszor a kidobolás megfordítva történik a húnyó kárára. Ugyanis amíg a húnyó a többit keresi, addig valamelyik közelben elbújt gyermek a húnyó helyre szalad észrevétlenül s ő dobolja ki a húnyót. Ez nagy dicsőség a bújó, de szégyen s bosszantó a húnyó részére, mert nem volt elég szemfüles. Akit kidoboltak, az előjön és segédkezhetik a társainak azzal, hogy int nekik, amikor a húnyó a kidoboló helytől távol van. A játék legizgalmasabb része az, amikor a búvók közül csak még egy nem jött elő. Ugyanis ekkor dül el, hogy ki lesz a következő húnyó. Ugyanis, ha a húnyó kidobolja a legutolsó búvót, akkor az lesz a húnyó. Ha pedig fordítva történne, akkor bizony a húnyó a régi marad, ami nem kedves multság az illetőre nézve s az ügyetlenségnek is a jele.

Közlő: Bányai Éva.

Közygyűlések. A Sepsiszentgyörgyi Székely Mikó- Kollégium volt tanulóinak Egyesülete Budapesten dr. Bartha János elnöke alatt tartotta meg rendes évi közgyűlését. A szép múltú Egyesület már a múlt évben tervezte, hogy a Székelyföld felszabadulásának örömeire az öreg iskola falai között fog díszközgyűlést tartani, amelyre több százan jelentkeztek. A háborús helyzetre való tekintettel a díszközgyűlés megtartását alkalmassabb időre ismét elhalasztották.

LÁRMAFA

Király József csicsói esperes-plébános országgy. képviselőnek a Kormányzó Ur érdemeinek elismeréséül a m. kir. kormányfő tanácsosi címet adományozta.

Dr. Lakatos Ottó szentszéki tanácsos, volt minoritarend tartományi főnök, aki 25 évig volt Arad plébánosa, 78 éves korában elhunyt. Máj. 26-án temették Aradon. A kiváló egyházi férfiú nagy tiszteletnek örvendett egész Erdélyben.

Az Erdélyi Nők Országos Szövetsége Anna kir. hercegné fővédnöksége, gróf Esterházy Mórliczné védnöksége és báró Bálintitt Károlyné elnöksége alatt június 1-én Budapesten tartotta évi rendes közgyűlését, amely után művészi műsor következett.

Gyilkostó. Csík m-ben a székely körvasút Gyergyószentmiklós állomástól 25 km-re fekszik, páratlanul szép vidéken, közvetlenül a Békás szoros előtt. A tó 1837-ben keletkezett. Tengerszínfeletti m. 980 m. A vasútállomástól nyáron rendszeres autóbuszjárat, vagy autó, kocsifuvar. Posta, telefon. A telep mint Magyarország egyik magaslati üdülőhelye különösen alkalmas hörghurútban, vérszegénységben, üdülési gyengeségben, Basesow-kórban, szellemi és testi kimerülésben szenvedők gyógyítására. A telepen és tónál strandfürdő, gyönyörű sétautak, számos igen szép kirándulási lehetőség, télen sítelep. **Lakás, ellátás:** 60 villa, kb. 3000 szobával, egyrészük vízvezetékekkel, villanyvilágítással, fűtéssel. Árunk napi 50—5 P. A legtöbb villában és a Jancsó penzióban étkezés napi 6—12 P. Télen a Bíró, Piri és Wagner-villák vannak üzemben. Kávéház, étterem, tánc, zene, horgászás. Üzem egész éven át. Felvilágosítást ad a fürdőigazgatóság, Gyilkostó.

A Hargitaváralja község főbíró választása. Május 31-én zajlott le Budapesten a Hargitaváralja Jelképes Székely Község főbíróvá választó közgyűlése. Dr. Veress Gábor főbíró lemondása folytán megürült főbírói székbe ugyanis egyhangú lelkesedéssel ez alkalommal egy vérünkbeli való nagy székely férfiút, és hős katonát ültetett: primor pávai Vajna Viktor altábornagy személyében. Örömmel köszöntjük a nemesen gondolkozó és cselekvő és a székelység jövődjét szívében hordozó új főbíráinkat.

A marosvásárhelyi r. k. főgimn. öreg diákjai jún. 6-án tartották igen kedves baráti összejövetelüket Budapesten.

Nyíró József nagy sikerrel tartotta meg németországi felolvasó estéit. Jún. 4-én Berlinben, 7-én Lipcsében, 9-én Jénában ismételte meg. Uz Bencéből való részletek és eredeti novellái szórakoztatták a nagyszámú előkelő közönséget.

Tusnádfürdői Ida villa. A Keleti Kárpátok ősfenyveseniek ózonnal telt pormestes levegője illatosítja Tusnádfürdőt, a Székelyföld vadregényes szépségeiben ékes magaslati nyaralóhelyét. Kiránduló helyek: az őstermészeti panorámájú Szent Anna tó, Bálványos ősi vára, Büdös (kén) barlang, Apor-bástya, stb. Tus-

nádfürdőnek is egyik legszebb helyén épült az Ida villa. Párját ritkító nagy kert övezi. Szegényvérű, ideg-, gyomor és tüdőgyengék ideális nyaralóhelye. Szórakozások: pisztráng halászat, horgászat, vadászat, csónakázás a Csukás tóban, ugyanott strandfürdő és tenisz. Székely konyha. Diéta. Többféle kítűnő borvíz. (Egy penzió vezető és egy gépiró titkárnő fényképes pályázat alapján felvétetik). Előszezonban kedvezményes szobák. Egyágyas toronyszobák, kétágyas és pamlagos szobák: már lefoglalhatók. Híradás: Ida villa gondnoka, Tusnádfürdő, Csíkvármege.

Hajdúszoboszlói gyógyfürdő ma már európai híré. Fedett gyógymedencék, ivócsarnok, inhalatórium, strandfürdő, hullámfürdő. Páratlanul eredményes fürdő, — ivó — és belélegző kúrák. A »Szoboszlói Gyógyvíz« és a szénisavval telített »Hajdúvíz« mindenütt kapható. A fürdőt Hajdúszoboszló 73 és 78°-os sós — jódos — brómos — hidrokarbonatos hévízei táplálják: 3.000 liter forróvíz percenként. Ez az európai híré gyógyfürdő ma már mindazokkal a berendezésekkel fel van szerelve, amelyek az eredményes gyógykezelés szempontjából szükségesek. Fedett gyógymedencék, ivócsarnok, inhalatórium állanak a közönség rendelkezésére. Modern szállodában, pensiókban és magánházaknál oly olcsó az elhelyezkedés, hogy a fürdőben való tartózkodás alig kerül többbe, mint odahaza. A Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő páratlanul eredményes gyógyhatásáról és olcsóságáról híres. Magyar és németnyelvű prospektussal készséggel szolgál a fürdő igazgatósága.

Főszerkesztőnk június hónapban erdélyi gyógyfürdőn tartózkodik, ezért fordulnak elő késések.

GÓBÉSÁGOK

A kicsi góbé Évája. Az egyik csíki elemi iskolában Ádámról beszél a plébános. Elmondta, hogy Isten először Ádámot teremtette a világra. Egyszer Ádám nagyon beteg volt s oldalbordáját fájlalta. Isten megszánta, kivette oldalbordáját és ebből teremtette Évát. Telt-múlt az idő, a kis góbé beteg lett s így panaszkodott az iskolában a tanító előtt:

— Tanító úr, kérem szépen, nagyon fáj az odalam, azt hiszem, hogy Évát kapok.

Hazavárás. Késő este volt, két székely szomszédasszony már nyugtalanzkodva leste a korcsmában mulatozó férjeik hazatérésének pillanatát, végül is elbúcsúztak amint illik s bementek a házba. Idő múltán Mózsibá felesége békopog a szomszédasszonyához:

— Hallá-e lelkem, nem adná-e köcsön a sodrófáját?

— Hogy adnám, lelkem, — válaszolt az asszony, — sze' én es az uramat várom!

